

hold ikke skal løses af domstolene, men derimod af en voldgiftsret, som afgør tvisten med bindende virkning for parterne. En aftale om voldgift kan indgås vedrørende alle civile retlige forhold, som parterne har fri rådighed over. Voldgiftsretten kan enten etableres gennem en voldgiftsinstitution (institutionel voldgift) eller på et selvstændigt grundlag (ad hoc-voldgift).

Ved institutionel voldgift forstås, at en tvist afgøres af en voldgiftsret, som er nedsat gennem en fast voldgiftsinstitution. Den faste voldgiftsinstitution medvirker typisk ved voldgiftsrettens etablering og under voldgiftssagen, der som regel følger det pågældende instituts procesregler for voldgiftssager.

Ved ad hoc-voldgift forstås, at parterne i en konkret tvist etablerer en voldgiftsret på eget initiativ og uden nogen tilknytning til eller assistance fra en fast voldgiftsinstitution. Mens proceduren ved institutionel voldgift som udgangspunkt er fastlagt på forhånd i den valgte institutions procesregler, har parterne ved ad hoc-voldgift større mulighed for at skræddersy procesgrundlaget.

Voldgiftsloven finder som udgangspunkt anvendelse på enhver form for voldgift, som ikke er henlagt til specielle voldgiftsretter ved anden lov. Voldgiftsloven regulerer de væsentlige spørgsmål, der kan opstå i forbindelse med voldgift, f.eks. om anerkendelse af voldgiftsaftalen, voldgiftsrettens sammensætning, kompetence og sagsbehandling, sagsomkostninger samt voldgiftskendelsers ugyldighed og tvangsfuldbyrdelse.

2.3. Udenretlig mediation/konfliktmægling

Parterne i en konflikt vil normalt have forsøgt at løse tvisten selv, inden en retssag anlægges. Forhandlinger om en forligsmæssig løsning uden rettens medvirken kan også foregå, efter at retssag er anlagt.

Ønsker parterne hjælp til at løse tvisten udenretligt, kan parterne beslutte at inddrage en neutral mediator/mægler, både før og efter, at en eventuel retssag er anlagt.

Hvis udenretlige forligsforhandlinger lykkes, kan parterne beslutte i forliget, hvordan sagsomkostningerne skal fordeles, eller de kan – hvis retssag er anlagt – overlade spørgsmålet til rettens efterfølgende afgørelse og hæve retssagen.

2.4. Forsøgsordningen med retsmægling

2.4.1. Som nævnt ovenfor under pkt. 1.2 iværksatte Justitsministeriet, Domstolsstyrelsen og Advokatrådet i foråret 2003 en fælles forsøgsordning med retsmægling i civile retssager ved byretterne i Køben-

havn, Århus, Aalborg og Roskilde samt ved Vestre Landsret. I januar 2007 udtrådte Advokatrådet af forsøgsordningen.

Grundlaget for ordningen har fortrinsvis været et notat af 6. februar 2003 fra Justitsministeriet om en forsøgsordning med retsmægling samt konkrete aftaler om retsmægling indgået mellem parterne i den enkelte sag på basis af en standardaftale herom.

Retsmægling er i relation til forsøgsordningen beskrevet som mæglingsbestrebelse, der har tilknytning til domstolenes behandling af civile retssager, men rækker ud over traditionel forligsmægling ved domstolene i dag. I retsmægling hjælper en mægler, der er knyttet til retten, som neutral tredjepart sagens parter med selv at finde frem til en tilfredsstillende løsning på deres konflikt. Retsmægleren kan ikke træffe afgørelse i sagen. Det er frivilligt at deltage, og det, som foregår i retsmægling, er fortroligt. Traditionel forligsmægling ved domstolene tager normalt udgangspunkt i parternes konkrete krav og de retlige rammer herfor. Ved retsmægling fokuserer man i en mere formløs proces i højere grad på de underliggende interesser i konflikten og på parternes behov og fremtidige forhold.

2.4.2. I hver af de deltagende retskredse er der som retsmæglere udpeget nogle dommere og indtil 2007 et tilsvarende antal advokater, der har ønsket at deltage i forsøgsordningen, og som har haft de fornødne kvalifikationer til at kunne fungere som retsmæglere. Retsmæglerne har således taget en særlig uddannelse i mægling eller mediation. Dommerne er udpeget af retens præsident blandt rettens faste dommere. Advokaterne har været udpeget af Advokatrådet blandt praktiserende advokater så vidt muligt i den pågældende retskreds. Hvervet som retsmægler har for dommernes vedkommende været et led i tjenesteforholdet som dommer, og dommerne har derfor ikke modtaget særskilt vederlag for hvervet som retsmægler. Hvervet som retsmægler har for advokaternes vedkommende været ulønnet. Som nævnt ovenfor under pkt. 1.2 og 2.4.1 udtrådte Advokatrådet i januar 2007 af forsøgsordningen, og herefter er det alene dommere, der fungerer som retsmæglere under forsøgsordningen.

2.4.3. Forsøgsordningen med retsmægling omfatter alle civile sager anlagt ved de omhandlede retter, hvor parterne frit kan indgå aftale om det spørgsmål, som tvisten omhandler. Som eksempel på et spørgsmål, som parterne ikke har rådighed over - og som dermed ikke kan gøres til genstand for retsmægling - kan nævnes spørgsmål om ophør af ægteskab ved skilsmisse, idet ægtefæller ikke frit kan aftale, hvorvidt skilsmissebetingelserne skal anses for opfyldt.